

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: СБА-2023/04/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:

www.audit.mn

Баруун-Урт сум

2023 он

Миндүг Аудит ХХК

Гүйцэтгэх захирал С.Энхтөр

Утас: 95957791

Цахим хаяг: director@mindug.mn

Аудитын менежер Ц.Номингоо

Утас: 90098901

Цахим хаяг: soo@mindug.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	17
<i>Хүснэгт 1.</i> Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт ...	Error! Bookmark not defined.
1.1 Мөнгөн хөрөнгө	18
Авлага	18
2.8.3 Бараа материал	19
2.8.4 Үндсэн хөрөнгө	19
2.8.5 Өр төлбөр	20
2.8.6 Засгийн газрын хувь оролцоо	20
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	24
4.1 Ерөнхий зүйл	24
4.2 Материаллаг байдал	24
4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	25
4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	25
4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	25
4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	25
4.7.1 Завсрын аудитын талаар	25
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	Error! Bookmark not defined.
5.1. Зөвлөмж	Error! Bookmark not defined.

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

**СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

22000 Баруун-Урт сум, Сүхбаатар аймаг
Утас: 70518396, Факс: 70518396
E-mail: Sukhbaatar@audit.gov.mn

**СҮХБААТАР АЙМГИЙН ДАРЬГАНГА
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА Д.БОЛДБААТАР
ТАНАА**

2022.03.22 № 167
танай _____ - ны № _____ -т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 1,496.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Байгууллагын үйл ажиллагааны тасралтгүй байх зарчим, холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний анхаарал татсан асуудал болон санхүүгийн тайлангийн хойших үйл явдал, бусад асуудлын талаар тодорхойгүй байдал үүсээгүй байна.

Аудитын гол асуудал

Дээд шатны төсвийн захирагчаас батлагдсан төсвийн хүрээнд байгууллагын төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд нийт 1,981.8 сая төгрөг төсөвлөж, гүйцэтгэлээр 1,498.1 сая төгрөг буюу 76 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

2021 оны гүйцэтгэлээс 1,602.8 сая төгрөг ба 37 хувиар санхүүжилтийн орлого буурсан үзүүлэлттэй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Шалгагдагч байгууллагын санхүүгийн тайлангаас бусад үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийсэн. Үйл ажиллагааны тайлан, бусад мэдээлэлд материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй тул аудит хийсэн санхүүгийн тайланд залруулга хийх шаардлагагүй гэж үзлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.НАРАНТУЯА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	870,696,498.78	799,057,752.88
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	350,778,382.31	215,524,030.28
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	62,250.00	129,600.00
31110	Төгрөг	62,250.00	129,600.00
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	350,716,132.31	215,394,430.28
3121	Төгрөг	350,716,132.31	215,394,430.28
31211	Төрийн сангийн харилцах	339,504,482.02	213,477,756.64
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	10,207,425.00	1,916,673.64
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	1,004,225.29	-
33	АВЛАГА	252,441,293.84	299,767,055.26
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	965,000.00	965,000.00
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	54,288,000.00	
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	371,245.66	5,529,580.44
335	Бусад авлага	196,817,048.18	293,272,474.82
3351	Байгууллагаас авах авлага	47,912,449.18	46,121,914.82
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	148,904,599.00	247,150,560.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	205,156,522.63	215,446,367.34
351	Түүхий эд материал	55,613,906.93	42,037,119.36
35110	Тусгай зориулалттай материал	11,097,791.50	-
35130	Эм боох материал	44,516,115.43	42,037,119.36
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	121,122.00	-
354	Хангамжийн материал	133,304,493.70	107,539,247.98
35410	Бичиг хэргийн материал	7,168,355.00	1,931,925.00
35420	Аж ахуйн материал	85,926,525.70	33,260,574.23
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	1,894,500.00	1,741,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	825,000.00	-
35450	Барилгын засварын материал	6,759,100.00	-
35460	Хүнсний материал	4,783,203.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	25,947,810.00	70,605,748.75
35600	Мал амьтад	16,117,000.00	65,870,000.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	62,320,300.00	68,320,300.00
36800	Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/	62,320,300.00	68,320,300.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,374,462,640.58	1,949,801,753.23
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,374,462,640.58	1,949,801,753.23
392	Биет хөрөнгө	3,289,992,482.25	1,927,872,286.59
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,971,768,715.50	1,578,367,028.50
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	449,369,017.17	327,866,970.76
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	364,090,000.00	348,090,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	230,227,222.22	224,837,222.26
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	516,457,405.03	162,040,988.60
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	326,670,812.43	100,398,871.02
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	287,380,949.86	127,534,637.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	194,638,304.59	84,752,406.48
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	43,308,600.00	43,308,600.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	18,605,871.41	21,527,045.69
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	54,737,780.00	-
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	399,780,192.52	597,178,732.52
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	182,309,378.03	169,265,183.82
39217	Ном	54,289,445.19	-
393	Биет бус хөрөнгө	84,470,158.33	21,929,466.64
39301	Програм хангамж	2,317,500.00	950,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	1,867,500.00	650,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	84,631,200.00	23,432,800.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	611,041.67	1,803,333.36
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	4,245,159,139.36	2,748,859,506.11

4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	964,751,889.90	980,934,377.01
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	964,751,889.90	980,934,377.01
413	Өглөг	201,709,735.32	241,422,936.24
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	47,957,701.00	55,181,800.00
4136	Бусад өглөг	153,752,034.32	186,241,136.24
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	94,525,136.00	118,789,335.00
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	26,486,854.49	24,822,354.49
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	22,317,450.32	31,174,944.98
41364	НДШ - ийн өглөг /ТӨҮГ/	10,422,593.51	11,454,501.77
414	Урьдчилж орсон орлого	763,042,154.58	739,511,440.77
41440	Бусад урьдчилж орсон орлого	763,042,154.58	739,511,440.77
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,280,407,249.46	1,767,925,129.09
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,280,407,249.46	1,767,925,129.09
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,766,597,984.37	694,655,681.24
51101	Өмч: - төрийн	3,764,522,984.37	682,835,081.24
51102	- хувийн	2,075,000.00	11,820,600.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	(822,520,788.65)	1,026,245,025.80
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	(968,223,514.35)	2,486,601,787.82
51220	Тайлант үеийн үр дүн	145,702,725.70	(1,460,356,762.02)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	336,330,053.74	47,024,422.05
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,245,159,139.36	2,748,859,506.10

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,335,071,055.35	1,900,689,619.92
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	300,445,870.37	366,522,182.22
110	Орлогын албан татвар	78,602,408.37	230,582,589.66
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	78,602,408.37	230,582,589.66
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх		164,900,840.40
110002	Үйл ажиллагааны орлого	14,576,050.00	22,240,922.56
110003	Хөрөнгийн орлого	45,628,915.47	40,838,326.70
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	4,240,000.00	2,602,500.00
110008	Шууд бус орлого	14,157,442.90	-
113	Хөрөнгийн албан татвар	79,238,700.00	57,850,924.56
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар		5,026,724.56
113002	Бууны албан татвар	1,136,000.00	1,061,600.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	78,102,700.00	51,762,600.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	142,604,762.00	78,088,668.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	20,087,745.00	8,143,170.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,046,920.00	1,926,670.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	18,040,825.00	6,216,500.00
1181	Газрын төлбөр	1,927,417.00	3,343,498.00
118101	Газрын төлбөр	1,927,417.00	3,343,498.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	120,589,600.00	66,602,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	110,209,600.00	61,344,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	480,000.00	960,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	9,900,000.00	4,298,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,308,979,907.20	503,571,472.70
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,308,979,907.20	503,571,472.70
120003	Торгуулийн орлого	29,193,389.45	19,785,000.00

120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,925,251.00	265,291,892.58
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	14,050,000.00	255,153,931.58
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	251.00	-
1200044	Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих/зээлийн хүүгийн орлого/	3,875,000.00	10,137,961.00
120009	Бусад орлого	1,715,600.00	-
120010	Борлуулалтын орлого (цэвэр) /ТӨҮГ/	592,473,941.06	266,768,242.38
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	413,375,996.53	406,931,076.01
120012	Эрхийн шимтгэлийн орлого /ТӨҮГ/үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого үндсэн хөрөнгө бараа материал/	254,295,729.16	358,657,413.75
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,552,397,270.80	1,030,595,965.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,661,058,200.00	344,068,200.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,559,357,700.00	-
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	101,700,500.00	344,068,200.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	253,661,857.50	27,306,265.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	4,869,000.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	86,769,826.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	45,654,531.50	1,613,600.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	116,368,500.00	25,692,665.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,553,684,333.30	659,221,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	984,853,300.00	313,935,700.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	43,323,533.30	3,855,812.83
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	525,507,500.00	345,285,800.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	83,992,880.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	83,992,880.00	-
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,998,717,465.14	1,284,583,448.97
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,998,717,465.14	1,284,583,448.97
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,031,126,677.54	1,232,789,033.48
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,625,793,839.31	374,847,397.35
210101	Үндсэн цалин	1,112,503,497.12	286,150,597.13
210102	Нэмэгдэл	372,558,313.61	51,683,048.94
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	9,595,000.00	18,144,247.05
210104	Урамшуулал	104,923,992.58	14,348,207.23
210105	Гэрээт ажлын хөлс	26,213,036.00	4,521,297.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	210,846,938.26	47,327,459.45
210201	Тэтгэврийн даатгал	149,647,652.97	32,404,334.75
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,776,863.28	3,792,760.92
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,544,910.26	2,864,991.26
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,512,387.26	889,930.78
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,365,124.49	7,375,441.74
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	251,635,566.10	262,108,570.42
210301	Гэрэл, цахилгаан	14,182,034.10	24,390,733.42

210302	Түлш, халаалт	225,281,232.00	224,273,981.00
210303	Цэвэр, бохир ус	12,172,300.00	13,443,856.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	115,963,759.53	67,051,902.17
210401	Бичиг хэрэг	8,850,400.00	4,506,620.00
210402	Тээвэр, шатахуун	58,642,678.00	53,242,924.01
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,172,890.00	3,117,818.16
210404	Ном, хэвлэл	300,000.00	-
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	766,450.00	-
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,550,700.00	6,184,540.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	34,680,641.53	-
2105	Нормативт зардал	179,248,592.16	-
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	123,042,855.16	-
210502	Хоол, хүнс	44,173,163.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	12,032,574.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	28,416,360.00	61,589,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,686,800.00	17,652,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		1,000,000.00
210604	Урсгал засвар	26,729,560.00	42,937,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,781,350.00	5,544,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,781,350.00	5,544,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	219,711,785.16	247,019,202.50
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	69,239,312.00	97,196,120.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	864,000.00	180,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	225,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	312,125.00	319,225.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	243,025.00	150,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		9,527,190.00
210807	Газрын төлбөр	7,440.00	20,775.00
210810	Борлуулалт, маркетингийн зардал /ТӨҮГ/	1,300,000.00	1,300,000.00
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	145,133,312.66	136,062,014.39
210814	Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	2,112,570.50	2,037,902.16
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	394,728,487.02	167,301,301.59
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	172,983,050.00	88,502,586.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,455,044.00	367,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	212,290,393.02	78,431,715.59
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	967,590,787.60	51,794,415.49
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	96,051,360.00	29,197,912.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	5,953,000.00	5,986,000.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	19,416,242.00	9,524,406.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	32,967,318.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	37,714,800.00	13,687,506.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	8,645.00	-
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,645.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	856,902,730.11	22,596,503.49
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	813,338,700.00	

213402	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт сумдад		
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	43,564,030.11	22,596,503.49
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	14,628,052.49	-
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	14,628,052.49	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	336,353,590.21	616,106,170.95
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	190,650,864.47	2,076,462,932.97
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	67,700,914.47	-
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	122,949,950.00	2,076,462,932.97
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(190,650,864.47)	(2,076,462,932.97)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	145,702,725.74	(1,460,356,762.02)

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,764,522,984.37	401,011,627.26	-1,023,598,176.46	3,141,936,435.17
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			1,785,921,830.04	1,785,921,830.04
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,764,522,984.37	401,011,627.26	762,323,653.58	4,927,858,265.21
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	0.00	-64,681,573.52		-64,681,573.52
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	2,075,000.00			2,075,000.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн			145,702,725.70	145,702,725.70
C08	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,766,597,984.37	336,330,053.74	908,026,379.28	5,010,954,417.39
D01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,766,597,984.37	336,330,053.74	908,026,379.28	5,010,954,417.39
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-3,081,687,903.13	-289,305,631.69	1,578,575,408.54	-1,792,418,126.28
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	684,910,081.24	47,024,422.05	2,486,601,787.82	3,218,536,291.11
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	9,745,600.00	0.00	0.00	9,745,600.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн			-1,460,356,762.02	-1,460,356,762.02
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	694,655,681.24	47,024,422.05	1,026,245,025.80	1,767,925,129.09

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	4,645,933,201.87	2,072,621,232.22
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	300,445,870.37	366,522,182.22
110	Орлогын албан татвар	78,602,408.37	230,582,589.66
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	78,602,408.37	230,582,589.66
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх		164,900,840.40
110002	Үйл ажиллагааны орлого	14,576,050.00	22,240,922.56
110003	Хөрөнгийн орлого	45,628,915.47	40,838,326.70
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	4,240,000.00	2,602,500.00
110008	Шууд бус орлого	14,157,442.90	-
113	Хөрөнгийн албан татвар	79,238,700.00	57,850,924.56
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар		5,026,724.56
113002	Бууны албан татвар	1,136,000.00	1,061,600.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	78,102,700.00	51,762,600.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	142,604,762.00	78,088,668.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	20,087,745.00	8,143,170.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,046,920.00	1,926,670.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	18,040,825.00	6,216,500.00
1181	Газрын төлбөр	1,927,417.00	3,343,498.00
118101	Газрын төлбөр	1,927,417.00	3,343,498.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	120,589,600.00	66,602,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	110,209,600.00	61,344,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	480,000.00	960,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	9,900,000.00	4,298,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	781,601,630.70	643,483,270.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	781,601,630.70	643,483,270.00
,120003	Торгуулийн орлого	29,193,389.45	19,785,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	131,668,600.00	51,563,321.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	117,618,600.00	38,780,190.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	14,050,000.00	12,783,131.00
120009	Бусад орлого	15,980,944.75	-
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	604,758,696.50	572,134,949.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,563,885,700.80	1,062,615,780.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,661,058,200.00	344,068,200.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,559,357,700.00	-
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	101,700,500.00	344,068,200.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	287,418,472.50	59,326,080.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	4,869,000.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	117,139,641.00	30,369,815.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	45,654,531.50	1,313,600.00

131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	119,755,300.00	27,642,665.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,553,684,333.30	659,221,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	984,853,300.00	313,935,700.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	43,323,533.30	
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	525,507,500.00	345,285,800.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	32,019,815.00	33,214,815.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	32,019,815.00	33,214,815.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	29,704,880.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	29,704,880.00	-
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	4,213,206,661.24	1,688,434,359.22
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,213,206,661.24	1,688,434,359.22
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,214,994,186.64	1,628,801,087.38
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,715,034,254.55	489,141,767.85
210101	Үндсэн цалин	1,113,092,644.04	286,675,211.63
210102	Нэмэгдэл	371,954,717.86	52,392,295.44
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	9,595,000.00	18,059,277.05
210104	Урамшуулал	104,923,992.58	14,339,706.23
210105	Гэрээт ажлын хөлс	26,121,600.00	4,521,297.00
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	89,346,300.07	113,153,980.50
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	231,701,688.75	74,166,046.45
210201	Тэтгэврийн даатгал	149,892,791.76	32,367,345.75
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,737,784.62	3,792,760.92
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,544,910.08	3,007,328.66
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,512,386.75	736,871.38
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,365,123.80	7,375,441.74
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	20,648,691.74	26,886,298.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	284,438,412.35	298,381,048.50
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,362,174.10	21,283,542.27
210302	Түлш, халаалт	225,558,232.00	224,273,981.00
210303	Цэвэр, бохир ус	12,172,300.00	15,093,856.00
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	33,345,706.25	37,729,669.23
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	508,756,598.12	416,982,134.74
210401	Бичиг хэрэг	8,788,300.00	3,478,520.00
210402	Тээвэр, шатахуун	54,895,278.00	31,718,297.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,347,890.00	2,886,000.00
210404	Ном, хэвлэл	1,744,400.00	-
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	996,450.00	-
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	9,537,100.00	3,798,270.00
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн /ТӨҮГ/	61,462,713.60	81,555,760.69
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	366,984,466.52	293,545,287.05
2105	Нормативт зардал	133,058,310.96	-
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	85,020,984.96	-

210502	Хоол, хүнс	43,742,926.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,294,400.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	29,669,760.00	67,768,550.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,194,900.00	17,400,000.00
210602	Тавилга	2,542,500.00	-
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		1,000,000.00
210604	Урсгал засвар	24,932,360.00	49,368,550.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,781,350.00	5,544,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,781,350.00	5,544,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	125,513,606.91	153,779,391.84
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	74,207,730.00	104,214,415.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	864,000.00	180,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	225,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	312,125.00	319,225.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	243,025.00	150,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		10,074,190.00
210807	Газрын төлбөр	7,440.00	20,000.00
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	28,505,944.79	34,086,794.15
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	20,873,342.12	6,183,691.74
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	182,040,205.00	123,077,948.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	168,194,361.00	122,677,948.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,845,844.00	400,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	998,212,474.60	59,633,271.84
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	94,653,232.00	29,530,312.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	5,953,000.00	6,318,400.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	18,726,242.00	9,524,406.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	31,569,190.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	38,404,800.00	13,687,506.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	8,645.00	-
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,645.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	888,922,545.11	22,596,503.49
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	813,338,700.00	
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	43,564,030.11	-10,618,311.51
213404	нэмэлт санхүүжилтийн төвлөрүүлэг шилжүүлэг	32,019,815.00	33,214,815.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	14,628,052.49	7,506,456.35
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	14,628,052.49	-
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт		7,506,456.35
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	432,726,540.63	384,186,873.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	149,555,250.00	402,441,225.04

22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	149,555,250.00	402,441,225.04
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	149,555,250.00	402,441,225.04
220001	Барилга байгууламж		222,611,015.04
221001	Их засвар		19,249,700.00
222001	Тоног төхөөрөмж		39,900,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	122,949,950.00	64,155,050.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	26,605,300.00	54,810,560.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(149,555,250.00)	(402,441,225.04)
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	(36,000,000.00)	(117,000,000.00)
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	(36,000,000.00)	(117,000,000.00)
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(36,000,000.00)	(117,000,000.00)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	247,171,290.63	(135,254,352.04)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	103,607,091.68	350,778,382.31
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	350,778,382.31	215,524,030.27

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,981,816,500.00	1,526,500,063.06
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,170,730,000.00	1,063,584,298.02
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,134,405,500.00	1,032,073,986.02
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	385,119,900.00	375,987,787.35
210101	Үндсэн цалин	343,281,500.00	286,675,211.63
210102	Нэмэгдэл	6,105,700.00	52,392,295.44
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	20,592,000.00	18,059,277.05
210104	Урамшуулал	8,386,900.00	14,339,706.23
210105	Гэрээт ажлын хөлс	6,753,800.00	4,521,297.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,074,600.00	47,279,748.45
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,775,100.00	32,367,345.75
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,861,300.00	3,792,760.92
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,089,100.00	3,007,328.66
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	759,000.00	736,871.38
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,590,100.00	7,375,441.74
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	307,379,700.00	254,092,714.27

210301	Гэрэл, цахилгаан	22,323,600.00	21,283,542.27
210302	Түлш, халаалт	273,936,100.00	224,273,981.00
210303	Цэвэр, бохир ус	11,120,000.00	8,535,191.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	45,550,000.00	40,572,487.00
210401	Бичиг хэрэг	4,400,000.00	3,233,520.00
210402	Тээвэр, шатахуун	31,300,000.00	30,454,697.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,350,000.00	2,836,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,500,000.00	4,048,270.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	90,798,900.00	80,799,550.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	39,098,900.00	34,355,000.00
210602	Тавилга	2,700,000.00	1,700,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	1,000,000.00	1,000,000.00
210604	Урсгал засвар	48,000,000.00	43,744,550.00
2107	Томилолт, зочны зардал	6,800,000.00	5,544,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	6,800,000.00	5,544,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	159,332,400.00	140,119,365.95
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	141,468,900.00	125,159,975.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	180,000.00	180,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	800,000.00	225,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	700,000.00	319,225.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	150,000.00	150,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	16,013,500.00	14,064,190.00
210807	Газрын төлбөр	20,000.00	20,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,350,000.00	87,678,133.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,350,000.00	87,678,133.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	36,324,500.00	31,510,312.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	36,324,500.00	31,510,312.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	9,460,000.00	8,998,400.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	9,524,500.00	9,524,406.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	17,340,000.00	12,987,506.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	585,074,100.00	345,915,765.04
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	585,074,100.00	345,915,765.04
220001	Барилга байгууламж	370,110,500.00	222,611,015.04
221001	Их засвар	70,000,000.00	

			19,249,700.00
222001	Тоног төхөөрөмж	40,000,000.00	39,900,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	104,963,600.00	64,155,050.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	226,012,400.00	117,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	226,012,400.00	117,000,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,981,816,500.00	1,498,095,288.02
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	344,068,200.00	344,068,200.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	344,068,200.00	344,068,200.00
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,338,688,300.00	1,115,246,898.02
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,338,688,300.00	1,115,246,898.02
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	299,060,000.00	38,780,190.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	131,050,900.00	38,780,190.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	12,000,000.00	-
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	156,009,100.00	.
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		162,511,354.16
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		127,604,348.06
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	500	5.00
610001	Төсвийн байгууллага	5.00	5.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	49.00	49.00
620001	Удирдах ажилтан	8.00	8.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	14.00	14.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	27.00	27.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	49.00	49.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11.00	11.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	31.00	31.00
650010	Гэрээт ажилтан	8.00	3.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7.00	7.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	-	60,330,305.29
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	60,330,305.29
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	25,411,265.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	-	6,558,665.00
210303	Цэвэр, бохир ус		6,558,665.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	-	1,558,600.00
210401	Бичиг хэрэг		245,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун		1,263,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр		50,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	-	10,114,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл		4,490,000.00
210604	Урсгал засвар		5,624,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	3,800,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		3,800,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	3,380,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		2,980,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		400,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	700,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	700,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		700,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	34,219,040.29
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		1,004,225.29
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		33,214,815.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	-	59,326,080.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	59,326,080.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		30,369,815.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		1,313,600.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		27,642,665.00

131106	Төсвийн урамшуулал		
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		(1,004,225.29)
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		1,004,225.29
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны гол зорилгоо “Монгол улсын үндсэн хууль, бусад хууль аймаг сумын удирдлагын бодлогыг чандлан баримталж, үндэсний язгуур ашиг сонирхолд захирагдан төр иргэний харилцааг ил тод нээлттэй болгож, иргэд олон нийтийн санал санаачилгад тулгуурлан төрийн бодлогыг шударгаар хэрэгжүүлэн үйлчилж, төрд чин үнэнчээр зүтгэхэд манай хамт олны эрхэм зорилго оршино. Төрийн албаны нэгдмэл байдлыг хангаж төрийн бодлого шийдвэрийг иргэдэд шуурхай үзүүлж, төрийн бодлого шийдвэрийг цаг алдалгүй хэрэгжүүлэх” гэж чиг үүргээ тодорхойлжээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

2021 онд шинэчлэн баталсан Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ. Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс болон санхүү хяналт аудитын алба санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт хийдэг байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг даргын 2022 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллага нь нийтлэг мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг мөрдлөг болгон холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцүүлэн бүртгэл хөтөлдөг бөгөөд өөрийн байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримттай болох шаардлагатай байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 1,496.3 сая төгрөгөөр буюу 35 хувиар буурсан байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 350.7 сая, эцсийн үлдэгдэл 215.5 сая төгрөг болж, 135.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
<i>Касст байгаа бэлэн мөнгө</i>	0.06	0.12	+0.06	0.02
<i>Банканд байгаа бэлэн мөнгө</i>	10.2	1.9	-8.3	0.9
<i>Төрийн сангийн харилцах</i>	339.5	213.5	-126.0	99
<i>Нэмэлт санхүүжилт</i>	1.,0		-1.0	-
Дүн	350.7	215.5	-135.2	100

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 215.5 сая төгрөгийн 213.5 сая төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд, 0.12 сая төгрөг касст байгаа бэлэн мөнгө, 1.9 сая төгрөг арилжааны банкны дансанд байршиж байна.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 252,4 сая, эцсийн үлдэгдэл 299,7 сая төгрөг болж, 47,3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №2 Авлагын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
<i>Ажиллагчидтай холбогдсон авлага</i>	0,9	0,9	
<i>Төлбөртэй үйлчилгээний авлага</i>	54,3	0	-54,8
<i>Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/</i>	0,4	5,5	5,2
<i>Байгууллагаас авах авлага</i>	47,9	46,1	-1,8
<i>Хувь хүмүүсээс авах авлага</i>	148,9	247,1	98,2
Дүн	252,4	299,7	47,3

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд Сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн авлага байгаа бөгөөд Дарьганга тохижилт ОНӨААТҮГ-ын өмнөх жилүүдэд үүссэн авлагыг барагдуулах талаар тодорхой арга хэмжээ аваагүйгээс олон жилийн насжилттай авлага үүссэн байна.

3.4.3 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 205,1 сая, эцсийн үлдэгдэл 215,4 сая төгрөг болж, 10.3 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт №3 Бараа материалын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
<i>Тусгай зориулалттай материал</i>	11,1	0	-11,1
<i>Эм боох материал</i>	44,5	42,0	-2,5
<i>Бэлэн бүтээгдэхүүн</i>	0,12	0	-0,12
<i>Бичиг хэргийн материал</i>	7,2	1,9	-5,3
<i>Аж ахуйн материал</i>	85,9	33,3	-52,6
<i>Сэлбэг хэрэгсэл</i>	1,9	1,7	-0,2
<i>Түлш тослох материал</i>	0,8	0	-0,8
<i>Барилга засварын материал</i>	6,7	0	-6,7
<i>Хүнсний материал</i>	4,7	0	-4,7
<i>Бусад хангамжийн материал</i>	25,9	70,6	44,7
<i>Мал амьтад</i>	16,1	65,9	49,8
Дүн	205,1	215,4	10,3

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны 205,1 сая төгрөгийн үлдэгдэлд аж ахуй, эм боох, түлш тослох, бусад хангамжийн материал болон мал амьтдын үлдэгдэл нь гол нөлөөлж байна. Мөн бараа материалын үлдэгдлийн 71.2 хувь буюу дийлэнхийг Дарьганга тохижилт ОНӨААТҮГ, ЗДТГазар эзэлж байна.

3.4.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 4,778,6 сая, эцсийн үлдэгдэл 2,880,9 сая төгрөг болж, 1,897,7 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №4 Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
<i>Барилга байгууламж</i>	2,971,7	1578,4	-1393,3
<i>Тээврийн хэрэгсэл</i>	364,1	348,1	-16,0
<i>Машин тоног төхөөрөмж</i>	516,4	162,0	-354,4
<i>Тавилга эд хогшил</i>	287,4	127,5	-159,9
<i>Зам гүүрний байгууламж</i>	43,3	43,3	0
<i>Түүх соёлын дурсгалт зүйл</i>	54,7	0	-54,7
<i>Номын фонд</i>	54,3	0	-54,3
<i>Бусад үндсэн хөрөнгө</i>	399,8	597,2	197,4
<i>Программ хангамж</i>	2,3	0,95	-1,35
<i>Бусад биет бус хөрөнгө</i>	84,6	23,4	-61,2
Дүн	4,778,6	2,880,9	-1897,7

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 56,5 сая, балансаас балансад шилжүүлэн авсан 49,9 сая, үнэ төлбөргүй хандиваар авсан 238,0 сая, төгрөг нийт 344,5 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлсэн 2,242.4 сая төгрөгийн хөрөнгө хасагдсан байна.

3.4.5 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 964.7 сая, эцсийн үлдэгдэл 980.9 сая төгрөг болж, 16.2 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт №5 Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
<i>Ажилчидтай холбогдсон өглөг</i>	47,9	55,2	7,3	5,6
<i>Байгууллага төлөх өглөг</i>	94,5	118,8	24,3	12,1
<i>Хувь хүмүүст төлөх өглөг</i>	26,5	24,8	-1,7	2,5
<i>Татварын өглөг /ТӨҮГ/</i>	22,3	31,2	8,9	3,2
<i>НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/</i>	10,4	11,4	1	1,2
<i>Дансны өглөг /ТӨҮГ/</i>				
<i>Бусад урьдчилж орсон орлого</i>	763,0	739,5	-23,5	75,3
Нийт дүн	964,7	980,9	16,2	100

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Аудитын илрүүлэлт: Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд ажилчидтай холбоотой 55.2 сая, байгууллагад төлөх 118,8 сая, хувь хүнд төлөх 24.8 сая, татварын 31.2 сая, НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/ 11.4 сая, урьдчилж орсон орлого төгрөгийн 739.5 сая нийт 980,9 сая төгрөгийн өр төлбөртэй байна. Өр төлбөрийн дийлэнх хувийг Дарьганга тохижилт ОНӨААТҮГ-ын үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгийг хойшлогдсон орлогоор бүртгэж, жил бүр капиталжуулж байгаа нь нөлөөлсөн байна

3.4.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 3,280,5 сая, эцсийн үлдэгдэл 1,767.9 сая төгрөг болж, 1,512.6 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт № .6 ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУВЬ ОРОЛЦОО /САЯ ТӨГРӨГ/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт+/, бууралт -/	Дүнд эзлэх хувь
<i>Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан</i>	3764,5	682,8	-3081,7	
<i>Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/</i>	2,1	11,8	9,7	
<i>Хуримтлагдсан үр дүн</i>	-822,5	1026,1	203,6	
<i>Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү</i>	336,3	47,0	-289,3	
Дүн	3,280,4	1767,9	-1,512.6	

Эх сурвалж: Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Хуримтлагдсан үр дүн дансны үлдэгдэл 203.6 сая төгрөг болж өссөн нь тайлант үеийн 1,314.6 сая төгрөгийн үр дүнгийн бууралт, 2021 оны хуримтлагдсан үр дүнгийн 1.518.4 сая төгрөгийн өсөлтийн үр нөлөө болно.

3.5 Орлогын данс

Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 05 дугаар сарын 30-ний өдрийн А/03 дугаар тогтоолд зааснаар сумын төсвийн татварын орлого 476.6 сая төгрөг, татварын бус орлого 25.0 сая төгрөгөөр баталж, гүйцэтгэлээр 386.3 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, гүйцэтгэл 77 хувьтай хэрэгжсэн байна.

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	476.6	366.5	(110.1)	76.9%
Орлогын албан татвар	218.0	230.6	(12.6)	105.8%
Хувь хүний орлогын албан татвар	218.0	230.6	(12.6)	105.8%
Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах орлого	140.0	164.9	24.9	118.0
Үйл ажиллагааны орлого	25.0	22.2	(2.8)	89%
Хөрөнгийн орлого	50.0	40.8	(9.1)	81.7%
Хөрөнгө борлуулсны орлого	3.0	2.6	(0.4)	86.7%
Хөрөнгийн албан татвар	184.6	57.8	(126.8)	31.3%
Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	2.5	5.0	2.5	201%
Бууны албан татвар	0.9	1.0	(0.1)	117.9%
Малын тоо толгойн албан татвар	181.2	51.8	(129.4)	28.5%
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	74.0	78.1	4.1	105.5%
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	24.5	8.1	(16.4)	33.2%
Улсын тэмдэгтийн хураамж	2.0	1.9	(0.1)	96.3%
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	2.5		(2.5)	0.0%
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	20.0	6.2	(13.8)	31%
Газрын төлбөр	5.7	3.3	(2.4)	58.8%
Газрын төлбөр	5.7	3.3	(2.4)	58.8%
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	43.8	66.6	22.8	152%
Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	27.3	61.3	34.0	152%
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1.5	1.0	(0.5)	64%
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	15.0	4.3	(10.7)	28.6%
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	25.0	19.8	(492.3)	11.8%
Торгуулийн орлого	25.0	19.8	(5.2)	79.4%
ТӨСВИЙН ОРЛОГО	501.6	386.3	(115.3)	77%

Засгийн газрын тогтоолоор цалин хөлсний хэмжээнд өөрчлөлт орсны улмаас цалингийн ашиг 164.9 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарч, 24.9 сая төгрөгөөр давсан байна.

Үйл ажиллагааны орлого: 2022 оноос үйл ажиллагаа эрхэлдэг иргэдийн хялбаршуулсан горимоор тайланг авч малчдын арьс шир, ноос, ноолуурын орлогоос 22.2 сая төгрөгийн татварын орлого орсон.

Иргэдийн орлого буурсантай шууд уялдан арилжааны банкин дахь иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хэмжээ буурч, 9.1 сая төгрөгөөр гүйцэтгэл тасарсан.

Малын тоо толгойн албан татварыг 181.2 сая төгрөгөөр төлөвлөн, гүйцэтгэлээр 51.7 сая төгрөгийн орлого төвлөрч, 129.4 сая төгрөгөөр тасарсан байна.

Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар төлөвлөснөөс 2.5 сая төгрөгөөр давсан байна. Бууны албан татвараас 1.0 сая төгрөг төвлөрсөн. Газрын төлбөрт 3.3 сая төгрөг, ургамал ашигласны төлбөрт 4.3 сая төгрөг төвлөрч, 10.7 сая төгрөгөөр тасарсан.

Замын хөдөлгөөний шинэ хууль батлагдсантай холбоотойгоор торгуулийн орлого 19,8 сая төгрөг төсөвт орж төлөвлөгөө 5.2 сая төгрөгөөр тасарсан байна.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 7 хөтөлбөрт зориулан 1,635,0 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 812.3 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 585.0 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 227,3 сая төгрөгийг сум хөгжүүлэх сангаас олгох зээлд зарцуулахаар батлагджээ. Үүнд:

Төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 1,696.4 сая төгрөг, нийт зардлыг 1.696.4 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн санал болох 1,696.4 сая төгрөгийн зардлыг 61.3 сая төгрөгөөр бууруулж, 1,635.0 сая төгрөгөөр санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн баталсан байна.

Энэ нь сургууль, цэцэрлэг, эрүүл мэндийн төв зэрэг байгууллагуудын төрийн үйлчилгээний ажиллагсдын цалинг 5 сараас эхлэн төсвөөс санхүүжүүлэхгүй болсонтой холбоотойгоор санхүүжилтийн хэмжээ буурснаас шалтгаалсан байна

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,526,5 сая төгрөг буюу 90,7 хувьтай байгаа нь харилцах дансны үлдэгдэл төсвийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлсэнтэй холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 3.5-д харуулав.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөгөөр/

№	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
70105 Орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага					
1	80101-Үндсэн үйл ажиллагаа	76.4	70.6	5.8	92%
3	80802-Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал	11.3	10.7	0.6	95%
4	81102-Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	15.0	15.0	0.0	100%
5	82201-Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх	15.0	11.1	3.9	74%
6	Гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зардал	0.3		0.3	0%
Дүн		118.0	107.4	10.3	
70106 Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага					
1	80101-Үндсэн үйл ажиллагаа	358.5	330.4	28.1	92%
2	80103-Гэрээгээр гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	7.7	6.5	1.2	84%
2	80106- Баг хорооны үндсэн үйл ажиллагаа	59.8	58.8	1.0	98%

3	80714-Ахмад настнуудад үзүүлэх хөнгөлөлт	9.5	9.0	0.5	95%
4	80802-Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал	11.3	7.5	3.8	66%
5	81102-Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	60.0	59.9	0.1	100%
6	81518-Мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсан зардал	119.3	108.4	10.9	91%
7	81549- Ахмадын сан	1.2	0.9	0.3	75%
8	81701- Байгаль хамгаалах ,нөхөн сэргээх зардал	9.4	8.8	0.6	94%
9	82706-гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зардал	3.5	3.4	0.1	97%
10	83201-Ангилагдаагүй бусад зардал	5.0	3.0	2	0.6
Дүн		636.7	596.6	48.6	
71602 Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ					
1	80111-Төрийн өмчийн байгууллагын тогтмол зардал		43.1		
	83201-Ангилагдаагүй бусад зардал		4.5		
Дүн		0.0	47.6	0.0	
71802 ерөнхий боловсрол					
1	80111-Төрийн өмчийн байгууллагын тогтмол зардал		113.2		
2	80112-нийтлэг үйлчилгээ	41.6	41.6	0.0	100%
3	83201-мэдээлэл технологи				
Дүн		41.6	154.8	0.0	
71801 сургуулийн өмнөх боловсрол					
1	80111-Төрийн өмчийн байгууллагын тогтмол зардал		50.5		
2	80112-нийтлэг үйлчилгээ	23.6	23.6	0.0	100.0%
3	83201-мэдээлэл технологи		11.9		
Дүн		23.6	86.0	-	364.4%
71702 соёл урлаг					
1	80111-Төрийн өмчийн байгууллагын тогтмол зардал		58.4		
2	80112-нийтлэг үйлчилгээ	2.8	2.8	0.0	100.0%
	83201-мэдээлэл технологи		9.9		
Дүн		2.8	71.1	0.0	2539.3%
Орон нутгийн хөгжлийн сан хөтөлбөр бичих					
1	83401-итгэлцүүрээр	344.1	214.7	129.4	62.4%
2	83405-малын тоо толгойн албан татвар	181.2	91.3	89.9	50.4%
3	83406-ОНХС-бусад	59.7	39.9	19.8	66.8%
Дүн		585.0	345.9	239.1	59.13%
72101 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих					
1	82611-жижиг дунд үйлдвэрлэл дэмжих	1.3	0.1	1.2	7.7%
2	83111-сум хөгжүүлэх	226.0	117.0	109.0	51.8%
Дүн		227.3	117.1	110.2	51.5%
Нийт дүн		1,635.0	1,526.5	108.5	93.4%

Орон нутгийн төсвийн орлого тасарсантай холбоотой засаг даргын нөөц сан, мөрийн хөтөлбөрт тусгасан зарим арга хэмжээг дутуу санхүүжигдсэн байна.

Тусгай зориулалтын байгууллага болон ЕБС, Хүүхдийн цэцэрлэг, ЭМТ, Соёлын төвийн байгууллагын тогтмол зардал болон мэдээлэл технологийн зардал нь аймгийн төсвөөс санхүүжжээ.

3.5.2 Нэмэлт төсөв:

ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө 30.3 сая, дээд шатны төсвийн захирагчаас 1.3 сая, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 27.6 сая нийт 59,3 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс: байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардалд 6.5 сая төгрөг, хангамж, бараа материалын зардалд 1.5 сая, эд хогшил, урсгал засварын зардалд 10.1 сая, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 3,8 сая, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 3.4 сая, нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардалд 0.7 сая төгрөг нийт 60.3 сая төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл -1.0 сая төгрөг болжээ .

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах бүртгэл тайлагналтай холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Миндүг аудит ХХК–ны аудитор О.Цагаан гүйцэтгэж, туслах аудитор Ш.Ундрах, чанарын хяналтыг аудитор Б.Бүзмаа , хяналтыг Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитын менежер Г.Даваа , дарга, тэргүүлэх аудитор М.Нарантуяа нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг Дарга нь 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Миндүг аудит ХХК–д 2023 оны 02 дүгээр сарын 24 -ны өдрийн 2/16 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаас 1.5 хувиар буюу 59.9 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 44.9 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Төлөвлөлтийн үе шатанд тооцсон ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж, шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 14 дугаар зүйл 14.1, 14.4 дэх /Цахим дэлгүүрт байршсан бараа, үйлчилгээг бусад этгээдээс худалдан авахыг хориглох/ заалтыг зөрчиж Засаг даргын тамгын газар 19.2 сая төгрөгийн ширээ , сандал , зөөврийн болон суурин компьютерыг цахим дэлгүүрээс худалдан авалт хийгээгүй байна.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

Шилэн дансны цахим системд тайлант хугацаанд оруулбал зохих 124 мэдээллээс 17 мэдээлэл хугацаа хоцроосон байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээлэх үүрэгтэй албан тушаалтан мэдээллийг тогтоосон хугацаанд нь тогтмол мэдээлэх, хуулийн хэрэгжилтийг бүрэн биелүүлж ажиллах зөвлөмж хүргүүлсэн.

4.6.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг Дарга нь бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд асуудалгүй байна.

4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.7.1 Завсрын аудитын талаар

Сүхбаатар аймгийн Дарьганга сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 2022 онд завсрын аудит хийгээгүй.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийн биелэлт 83.5 хувьтай байна .

Хүснэгт 12. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт / сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Төлбөрийн акт	1	32.2	1	21.6	67.0
Залруулга	1	102.0	1	102.0	100
Нийт дүн	2	134.2	2	123.6	83.5

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Сум хөгжүүлэх сангаас олгогдсон зээлийн эргэн төлөлтөд хяналт тавьж ажиллах, шилэн дансны www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг цаг хугацаанд нь бүрэн оруулах, байгууллага бүрийн өөрийн онцлогт тохирсон нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримтыг боловсруулан, мөрдөж ажилласан байдлыг аудитад хамруулах

5. Менежментийн захидал

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

5.1 Төсвийн орлого бүрдүүлэлттэй холбоотой:

5.1.1 Илрүүлэлт:

Малын тоо толгойн албан татвар 14.9 сая төгрөгийн орлогыг дутуу төвлөрүүлсэн нь Малын тоо толгойн албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 /Албан татвар төлөгчийн өмчилж буй Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байгаа малын тоо толгойд албан татвар ногдуулна/, 5.2 /Тухайн татварын жилд албан татвар ногдуулах малын тоо толгойг Статистикийн тухай хуульд заасны дагуу хийгдсэн өмнөх жилийн мал тооллогын дүнд үндэслэн тодорхойлно./, 6 дугаар зүйлийн 6.2 /Албан татварын хэмжээг энэ хуулийн 6.1-д заасан хязгаарт багтаан сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал малын төрөл тус бүрээр тогтооно/, 7 дугаар зүйлийн 7.1 /Албан татвар төлөгч энэ хуулийн дагуу ногдуулсан албан татварыг тэнцүү хоёр хуваан тухайн жилийн 7 дугаар сарын 15, 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор өөрийн өмчилж байгаа малын тоо толгой тоологдож бүртгэгдсэн сум, дүүргийн төсөвт төлнө/, Төсвийн тухай хуулийн 41 дугаар зүйлийн 41.2.1 /хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх/, тус тус зөрчсөн байна.

5.1.2 Эрсдэл:

Төсвийн орлого дутуу төвлөрөх, энэ нөлөөллөөр хөтөлбөр арга хэмжээ тасрах

5.1.3 Өгсөн зөвлөмж:

Малын тоо толгойн албан татварыг төвлөрүүлэх чиглэлээр Багийн засаг дарга, татварын байцаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тодорхой арга хэмжээ болгон тусгаж, биелэлтийг хангуулах, мөн уг албан татвараар төвлөрсөн хөрөнгийг буцаан малчдад үйлчилгээ үзүүлэх тохиолдолд татвар төлсөн байдлыг шалгуур үзүүлэлт болгон авч үзэхийг зөвлөж байна.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 09 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг даргын тамгын газар	3	19.2			1	0	2	19.2				
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	3	13.0	1	1.0			2	12.0				
Орон нутгийн хөгжлийн сан	4	183.7			4	183.7						
Сум хөгжүүлэх сан	2	53.2					2	53.2				
Дарьганга тохижилт ОНӨҮГ	1	1.3	1	1.3								
Дүн	13	270.4	2	2.3	5	183.7	6	84.4				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Засаг даргын тамгын газар	1	0		0	1	0		
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	1	0			1	0		
Орон нутгийн хөгжлийн сан	3	0	1	0	1	0	1	0
Сум хөгжүүлэх сан	1	0	1	0	1	0		
Дарьганга тохижилт ОНӨҮГ								
Дүн	6	0	2	0	4	0	1	0